

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

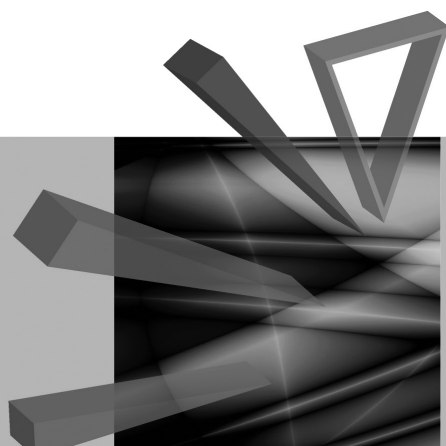
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 2

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-404-2 (tom 2)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Magdalena Nawrot, Marta Ostrowska, Nikolett Siklosi , Wpływ integracji w ramach strefy euro na konkurencyjność gospodarki narodowej w ujęciu międzynarodowym w kontekście kryzysu	11
Michał Nowicki , Konkurencyjność Unii Europejskiej a kryzys zadłużeniowy strefy euro	22
Alina Nychyk , Problem rozszerzenia Unii Europejskiej na przykładzie Ukrainy	32
Anna Odrobina , Alianse technologiczne w międzynarodowej współpracy badawczo-rozwojowej	41
Paweł Pasierbiak , Ekonomiczne efekty utworzenia strefy wolnego handlu między Unią Europejską i Koreą Południową	52
Sławomir Pastuszka , Wpływ kryzysu gospodarczego na rozwój nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej	63
Karolina Pawlak, Katarzyna Kita , Stan i perspektywy rozwoju handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi UE i NAFTA	75
Bożena Pera , Wymiana handlowa towarami zaawansowanymi technologicznie w krajach Unii Europejskiej w okresie dekonjunkury gospodarczej (2007-2012)	87
Agnieszka Piasecka-Głuszak , Korzyści z wdrożenia <i>lean management</i> w polskich przedsiębiorstwach w dobie kryzysu – wyniki badań ankietowych.....	99
Waldemar Pierzchlewski , Koncepcje zarządzania formą walki z kryzysem w przedsiębiorstwie	112
Eugeniusz M. Pluciński , Idea wielu prędkości integracji europejskiej – mit czy konieczność? Wybrane aspekty w kontekście zarządzania kryzysem w Eurolandzie	118
Katarzyna Puchalska , Innowacyjność regionu a nakłady na działalność innowacyjną podmiotów z kapitałem zagranicznym.....	131
Lukasz Puślecki , Strategiczne aliane technologiczne w sektorze biofarmaceutycznym – aliane otwartych innowacji	141
Zdzisław W. Puślecki , O niestabilności cen żywności na współczesnym rynku globalnym	150
Magdalena Rudnicka , Globalne tendencje w handlu usługami	162
Piotr Rybicki , Integracja lokalnych rynków gospodarczych w odniesieniu do instytucji klastra gospodarczego	172
Jan Rymarczyk , Internacjonalizacja i globalizacja giełd papierów wartościowych.....	181

Jerzy Rymarczyk , Antykryzysowe działania Europejskiego Banku Centralnego.....	201
Paweł Sekuła , Analiza determinant bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Europie.....	211
Anna Skoczylas , Zewnętrzne determinanty innowacji w Polsce	221
Joanna Skrzypczyńska , Przyczyny braku kompromisu w Rundzie Rozwoju WTO	229
Przemysław Skulski , Wykorzystanie reklamy na międzynarodowym rynku uzbrojenia	237
Tadeusz Sporek , Znaczenie Indii i Chin w globalnej gospodarce.....	252
Ewelina Stachurska-Rak , Argentyński kryzys gospodarczy – scheda peronizmu	260
Michał Staszków , Parki naukowo-technologiczne - miejsce wsparcia innowacyjnego biznesu.....	269
Beata Stępień , Zarządzanie wartością dla klienta w przedsiębiorstwach polskich i międzynarodowych – teoria a wyniki badań empirycznych	278
Agnieszka Szańca , Rola międzynarodowego zarządzania zasobami ludzkimi w projektach wielokulturowych	289
Barbara Szymoniuk , Procesy integracyjne przedsiębiorstw w klastrach w warunkach spowolnienia gospodarczego.....	299
Alina Szypulewska-Porczyńska , Delegowanie pracowników w UE: zasady i analiza empiryczna	308
Paweł Śliwiński , Struktura rachunku finansowego w bilansie płatniczym a zaburzenia na rynku walutowym w Polsce w okresie 2000-2012	319
Bogdan Ślusarz, Aleksandra Mitela-Grzybek , Polityka regionalna Unii Europejskiej i jej wpływ na kształtowanie zrównoważonego rozwoju regionu lubuskiego.....	329
Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski , Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy w Unii Europejskiej.....	340
Maciej Walkowski , Dylematy Polski związane z potencjalnym uczestnictwem w europejskim projekcie unii bankowej	351
Zbigniew Wiktor , Wpływ światowego kryzysu na gospodarkę i politykę Chin. Czy można mówić o kryzysie w Chinach?	364
Marta Winiewicz-Bosy , Wpływ kryzysu na wyścigi konne na świecie.....	377
Eugeniusz Wojciechowski, Aldona Podgórnjak-Krzykacz , Jakość rządzenia w warunkach kryzysu	390
Marek Wróblewski , Aktywność pożyczkowa MFW wobec globalnego kryzysu finansowego.....	401
Waldemar Zadworny , Ocena efektywności systemu zarządzania środowiskowego według normy ISO 14001 w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego.....	413
Dominika Zenka-Podlaszewska , Rola zarządzania ryzykiem oraz przejrzystości w łańcuchach dostaw w złożonych warunkach gospodarowania.....	425

Wojciech Zysk , Międzynarodowe obroty usługowe w latach 2004-2011	435
Katarzyna Żukrowska , Czynniki integrujące i dezintegrujące rynki regionalne i globalne podczas dekonjunktury na przykładzie kryzysu 2008+ ...	446
Anna Żyła , Charakterystyka azjatyckiego modelu rozwoju gospodarczego w świetle teorii oraz doświadczeń krajów zaliczanych do pierwszej i drugiej generacji „azjatyckich tygrysów”	459

Summaries

Magdalena Nawrot, Marta Ostrowska, Nikolett Siklosi , Impact of integration within the euro zone on the international competitiveness of the national economy in the context of the crisis	20
Michał Nowicki , Competitiveness of the European Union in the context of euro zone debt crisis	31
Alina Nychyk , The problem of the European Union enlargement on the example of Ukraine.....	40
Anna Odrobina , Technology alliance in international R&D cooperation.....	51
Paweł Pasierbiak , Economic effects of the European Union-South Korea free trade agreement.....	62
Sławomir Pastuszka , Impact of the economic crisis on the development of the new Member States of the European Union	74
Karolina Pawlak, Katarzyna Kita , State and growth prospects of foreign trade in agri-food products of the European Union and NAFTA	86
Bożena Pera , International trade of the European Union in high technology products during the economic downturn (2007-2012)	98
Agnieszka Piasecka-Głuszak , The benefits of implementing lean management in Polish enterprises in the era of crisis – survey results.....	111
Waldemar Pierzchlewski , Management conceptions as a form of a fight with a crisis in an enterprise	117
Eugeniusz M. Pluciński , The idea of “multi speed” of European integration: myth or necessity? Selected aspects in the context of the management of crisis within eurozone	130
Katarzyna Puchalska , Innovativeness of a region vs. expenditures on innovative activities of entities with foreign capital.....	140
Łukasz Puślecki , Strategic technology alliances in the biopharmaceutical industry – open innovation alliances	149
Zdzisław W. Puślecki , About the volatility of food prices in the modern global market	161
Magdalena Rudnicka , Global trends in services trade.....	171
Piotr Rybicki , Integration of local economic markets in relation to economic cluster institution	180

Jan Rymarczyk , Internationalization and globalization of stock exchanges ..	200
Jerzy Rymarczyk , Anti-crisis measures of the European Central Bank	210
Paweł Sekuła , An analysis of the determinants of foreign direct investment in Europe.....	220
Anna Skoczylas , International determinants of innovation in Poland.....	228
Joanna Skrzypczyńska , The reasons for the lack of compromise in the negotiations in the WTO Development Round	236
Przemysław Skulski , The use of advertisement on the international arms market	250
Tadeusz Sporek , The importance of India and China in the global economy.	259
Ewelina Stachurska-Rak , The economic crisis in Argentina – legacy of Peronism.....	268
Michał Staszaków , Science and technology parks – support for innovative business.....	277
Beata Stępień , Customer Value Management in Polish and international enterprises – the theory and empiric analysis outcome	288
Agnieszka Szańca , The role of international human resource management in multicultural projects	298
Barbara Szymoniuk , Integrational processes of enterprises in clusters in the conditions of economic downturn	307
Alina Szypulewska-Porczyńska , Posting of workers in the European Union: rules and empirical analysis.....	318
Paweł Śliwiński , Structure of financial account in the balance of payments and foreign exchange market disorders in Poland in the period from 2000 to 2012	328
Bogdan Ślusarz, Aleksandra Mitela-Grzybek , European Union regional policy and its impact on the sustainable development of the Lubuskie region	339
Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski , Authorised economic operator in the European Union	350
Maciej Walkowski , Polish dilemmas regarding a potential participation in the European banking union.....	363
Zbigniew Wiktor , The influence of the world crisis on the economy and policy of China. Is there a crisis in China?	376
Marta Wincewicz-Bosy , Impact of the crisis on horse racing in the world	389
Eugeniusz Wojciechowski, Aldona Podgórnaiak-Krzykacz , The quality of governance in the conditions of the crisis.....	400
Marek Wróblewski , International Monetary Fund's lending activity towards the global financial crisis	412
Waldemar Zadworny , Assessment of effectiveness of Environmental Management System in accordance with ISO 14001 in enterprises of the Lublin Voivodeship.....	424

Dominika Zenka-Podlaszewska , The role of risk management and visibility in supply chains under complex economic conditions	434
Wojciech Zysk , International trade in services in the years 2004-2011	445
Katarzyna Żukrowska , Integrating and disintegrating factors of regional and global markets during the downturn of economy on the example of 2008+ crisis.....	458
Anna Żyła , Characteristics of the Asian model of economic development in the light of international relations theories and the economic experience of East Asian tigers	470

Ewelina Stachurska-Rak

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

ARGENTYŃSKI KRYZYS GOSPODARCZY – SCHEDA PERONIZMU

Streszczenie: W artykule dokonano charakterystyki doktryny społeczno-ekonomiczno-politycznej peronizmu. Celem opracowania jest wskazanie przyczyn kryzysu gospodarczego w Argentynie w XXI wieku, które wynikają z realizowania przez rząd tego kraju polityki peronizmu. Rozważania dotyczą najważniejszych wskaźników makroekonomicznych, charakteryzujących gospodarkę państwa, takich jak: produkt krajowy brutto, poziom inflacji czy bezrobocia. W zsyntezowanej formie został opisany sposób zarządzania Argentyną przez obecną prezydent Cristinę Fernández de Kirchner.

Słowa kluczowe: Juan Domingo Peron, peronizm, kryzys gospodarczy w Argentynie.

1. Wstęp

Niniejszy artykuł obejmuje zagadnienia dotyczące analizy wpływu doktryny peronizmu na gospodarkę współczesnej Argentyny. Mianowicie, ma za zadanie uzasadnienie twierdzenia, że obrana droga realizowanej polityki przez rząd w tym południowoamerykańskim kraju została zdeterminowana przez doświadczenia i sformułowane poglądy oraz przez idee Juana Domingo Perona. Zasadniczym celem opracowania jest wskazanie przyczyn kryzysu gospodarczego w Argentynie w XXI wieku, wynikających z czynnika endogenicznego, jakim jest realizowana doktryna peronizmu.

Artykuł składa się z pięciu części komponujących się w jedną całość. Po krótkim wstępie występuje część charakteryzująca kształtowanie się polityki peronizmu jako odrębnej doktryny, następnie opisane są wybrane wskaźniki makroekonomiczne, polityka obecnej prezydent Argentyny i wreszcie na końcu znajduje się podsumowanie rozważań, zawierające wnioski końcowe.

2. Geneza peronizmu

W okresie od 1946 do 1955 r. Juan Domingo Peron został dwukrotnie wybrany na prezydenta Argentyny. W czasie swoich kadencji Peron przeprowadził wiele różnorodnych reform i zmienił sposób zarządzania krajem.

W zasadzie w ramach prezydentury Perona można wyodrębnić dwa podokresy, między którymi występuje jedynie umowny podział w 1950 r. Pierwsza faza rządów charakteryzuje się udanymi eksperymentami gospodarczymi, które w połączeniu z realizowaną prorobotniczą polityką społeczną, polegającą przede wszystkim na podnoszeniu wynagrodzenia oraz rozbudowaniu przywilejów pracowniczych, skutkowały zadowoleniem i poparciem narodu. Niestety, po okresie ekspansywnej polityki społeczno-ekonomicznej pojawiły się pierwsze symptomy kryzysu. Druga faza rządów Perona cechowała się już przede wszystkim nieefektywną walką ze spadającą wydajnością czynników pracy oraz rezygnacją z idei nacjonalizowania gałęzi przemysłu. Takie dwa odmienne okresy w rządach Perona prezentują jego nieudaną próbę przeprowadzenia intensywnej industrializacji Argentyny¹.

Po zakończeniu II wojny światowej Argentyna znajdowała się w niewielkiej grupie krajów charakteryzujących się bardzo korzystną sytuacją gospodarczą. Jej potęgą wynikała głównie z faktu, że była jednym z największych dostawców żywności, w tym przede wszystkim mięsa i zboża, dla wyniszczonej działaniami wojennymi Europy. Rezerwy walutowe tego południowoamerykańskiego kraju przekraczały 1,5 mld dolarów amerykańskich, były one większe niż rezerwy łączne wszystkich innych krajów Ameryki Południowej. Poza tym zaczął się wreszcie nieco rozwijać przemysł, który stanowił znakomite miejsce pracy dla napływających imigrantów. Jeden z najżyźniejszych obszarów świata – Pampa, znajdował się także w Argentynie. Kraj ten wyróżniał się zatem szeregiem możliwości osadniczych, a jego rdzenna ludność nie wykazywała żadnych antagonizmów w stosunku do przybyszów. Bogactwo takich surowców naturalnych, jak ropa naftowa oraz rudy metali, sprawiło, że Argentyna dynamicznie się rozwijała w czasie, gdy wiele państw świata przeżywało stagnację. Społeczeństwo tego kraju było wykształcone, poziom życia ludności wysoki².

Juan Domingo Peron swoją politykę gospodarczą ukierunkował na wprowadzanie nacjonalizmu ekonomicznego i propagowanie idei sprawiedliwości społecznej. Chciał tym samym przekazać w ręce państwa jak największą liczbę podmiotów. Przekształcić Argentynę z gospodarki wiejskiej w kraj uprzemysłowiony³.

Peron, jako twórca doktryny politycznej, zwanej justycjalizmem, twierdził, że najistotniejszą wartością życia społecznego jest sprawiedliwość. Natomiast podstawę ustroju, będącego alternatywą dla komunizmu czy kapitalizmu, ma stanowić korporacjonizm. W takim systemie polityczno-prawnym wszystkie decyzje władzy musiały być konsultowane ze związkami zawodowymi, przedstawicielami ludzi pracujących. Teoretycznie dokonywała się instytucjonalizacja udziału związków zawodowych w ramach władania krajem⁴.

¹ P. H. Lewis, *The Crisis of Argentine Capitalism*, Chapel Hill, NC 1990, s. 181.

² A. Lewczuk, *Peron Juan Domingo – biografia*, Wyd. ETHOS, Warszawa 2002, s. 129.

³ M. Forrin, J. Martz, *Latin-American Political Thought and Ideology*, Chapel Hill, NC 1970, s. 255-256.

⁴ M. Bankowicz, *Demokraci i dyktatorzy: przywódcy polityczni współczesnego świata*, Krakowski Instytut Wydawniczy, Kraków 1993, s. 292-293.

Wielu Argentyńczyków, i nie tylko oni, uważa Juana Domingo Perona za wyzwoliciela narodu i wspaniałego władcę, który podążając drogą własnej idei, chciał wprowadzić w swoim państwie ustrój lepszy od komunizmu czy kapitalizmu, czerpiąc z nich jedynie najlepsze rozwiązania, a odrzucając te destruktywne. Inni natomiast twierdzą, że jego prezydentura przyczyniła się do przeniesienia Argentyny z grupy potęg gospodarczych do krajów Trzeciego Świata. Niewątpliwie jednak władca ten wpłynął na kształt polityki ekonomicznej i społecznej realizowanej w Argentynie przez kolejne pokolenia.

Reasumując, peronizm bazuje na powszechnie już znanych i wykorzystywanych doktrynach, łącząc ich wybrane elementy w jedną złożoną całość. Zbieżność z autorytaryzmem polega na istnieniu władcy posiadającego znaczne uprawnienia, pozwalające mu na samodzielne podejmowanie kluczowych decyzji. Co więcej, władca ten jest przekonany o własnej wyższości oraz słuszności wybranej drogi dla narodu. Z korporacjonizmu peronizm wykorzystał pomysł na uspołecznienie podejmowanych decyzji, bowiem jedyną korzyścią nie mogą być tylko osiągnięte dobra materialne⁵. Doktryna Perona zdecydowanie odrzuciła czysty kapitalizm. Niewątpliwie jedną z podstawowych idei współtworzących ją jest nacjonalizm, nierozdzielnie związany z powiększaniem praw proletariatu. Tylko wpływowe i bezpieczne państwo może umożliwić właściwy rozwój klasy robotniczej, która jest najliczniejszą grupą społeczną. Duże znaczenie na kształtowanie się doktryny peronizmu miała również nauka Kościoła katolickiego, która koncentrowała się, zwłaszcza na początku XX wieku, na konieczności dążenia do sprawiedliwości społecznej oraz jej wspierania.

3. Czynniki makroekonomiczne obrazujące sytuację społeczno-ekonomiczną w Argentynie w ostatnim dwudziestolecu

Na przełomie wieków w Argentynie w ciągu trzech lat zmieniło się trzech prezydentów, żaden nie potrafił kompleksowo zmierzyć się ze wszystkimi zastanymi problemami.

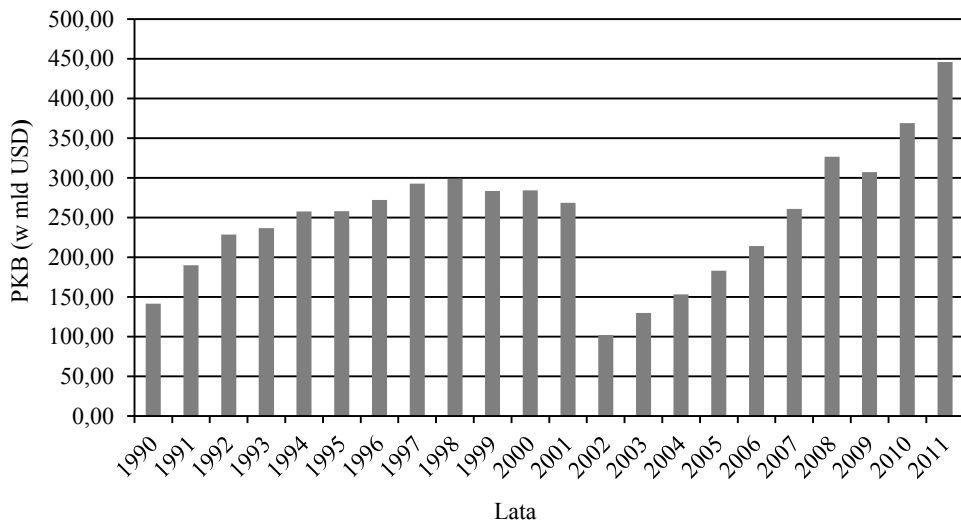
Kryzys argentyński był niejako przeniesieniem kryzysów azjatyckiego i rosyjskiego w południowoamerykańskie strony. Ceny produktów rolnych znacznie spadły na światowym rynku, co wyraźnie godziło w interesy handlowe Argentyny (podobna sytuacja miała miejsce po II wojnie światowej, gdy władzę dzierżył już Peron). Spadły także ceny ropy naftowej, a dolar amerykański uległ aprecjacji. Ogłoszenie niewypłacalności przez Rosję doprowadziło do utraty zaufania do wszystkich krajów wschodzących. Straciła zatem znacznie Brazylia, będąca głównym odbiorcą samochodów eksportowanych przez Argentynę. Spirala kryzysogen-

⁵ M. Marczevska-Rytko, *Populizm. Teoria i praktyka polityczna*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1995, s. 101-102.

nych zjawisk zaczęła się nakręcać. Zahamowano napływ kapitału zewnętrznego do kraju, wzrosły stopy procentowe, zmniejszył się poziom eksportu, spadły ceny aktywów, w związku z czym obniżył się popyt krajowy, odnotowano realny spadek PKB.

Argentyna stała się niewypłacalna, a o kryzys zaczęto obwiniać prorynkowe przemiany (lat dziewięćdziesiątych XX wieku). Nie doszukiwano się przyczyn załamania ekonomicznego w zbyt małej ilości koniecznych reform, które wzmocniłyby politykę gospodarczą Argentyny, a zostały zahamowane, by kontynuować eksperyment Perona.

Niejako podstawowym czynnikiem obrazującym poziom wzrostu gospodarczego kraju jest produkt krajowy brutto (PKB). Analiza tego wskaźnika pozwala na sformułowanie stwierdzeń dotyczących diagnozowania, czy dane państwo znajduje się w fazie depresji, ożywienia, rozkwitu czy recesji. PKB Argentyny od 1990 do 2011 r. przedstawia rys. 1.

Rys. 1. PKB Argentyny w latach 1990-2011 (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Światowego.

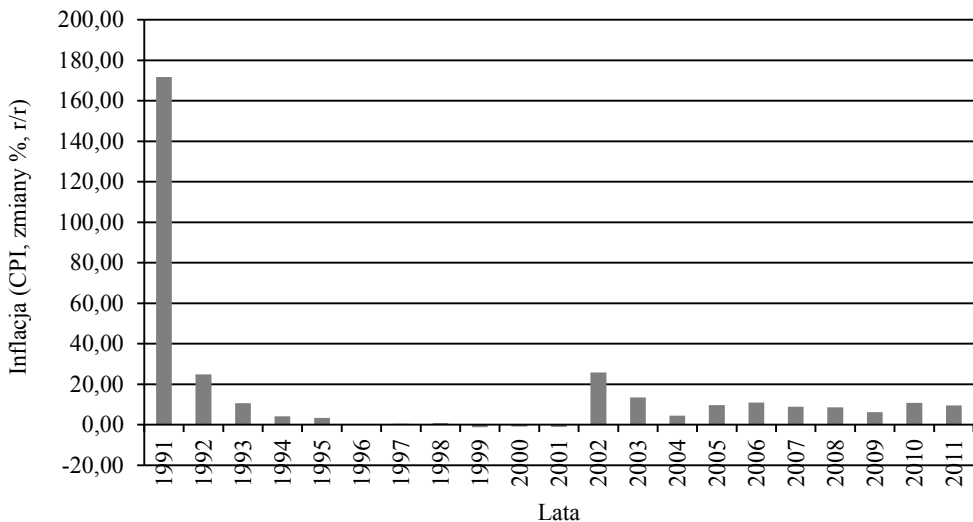
Kształtowanie się wielkości produktu krajowego brutto najdobitniej pokazuje okresy wzrostu gospodarczego i recesji gospodarki argentyńskiej. Czasy wielkich reform w latach 1990-1994 doprowadziły do dynamicznego wzrostu produkcji dóbr i usług finalnych, zwłaszcza w początkowej fazie. W wyniku rozprzestrzenienia się efektu *tequilli*⁶, w 1995 r. wzrost ten został zahamowany. Argentynicy jednak rozwiązyli częściowo problemy sektora finansowego i do 1998 r. ich gospodarka

⁶ C.W. Calomiris, A. Powell, *Can Emerging Market Bank Regulators Establish Credible Discipline? The case of Argentina, 1992-1999*, NBER Working Paper no. 7715, May 2000, s. 10.

nadal się rozwijała. Znow nastąpił okres recesji i spadku wartości PKB, a rok 2002 doprowadził do ruiny ekonomicznej tego państwa. Wartość produkcji zmalała niemal trzykrotnie, wybuchały społeczne zamieszki. Argentynczycy masowo tracili pracę i z dnia na dzień znajdowali się na granicy ubóstwa. Dopiero dzięki pomocy międzynarodowej sytuacja zaczęła się stabilizować. PKB w Argentynie wzrastał aż do spadku wynikającego z pojawienia się i w tym południowoamerykańskim państwie skutków światowego kryzysu finansowego w 2009 r.

Warto przypomnieć tu czasy pierwszej i drugiej kadencji Perona, w których na początku prezydent wdrażał reformy, oczywiście odmienne od tych z lat pięćdziesiątych, ale prowadzące do rozkwitu gospodarczego, później jednak, w wyniku przede wszystkim nieodpowiedzialnej i nieefektywnej polityki budżetowej, pojawiła się recesja i w efekcie nastąpiły w zasadzie trzy dekady kryzysu.

Stopa inflacji stanowi kolejny istotny czynnik mający wpływ na kształtowanie się wzrostu gospodarczego w Argentynie. Na rysunku 2 przedstawiony jest wskaźnik bazujący na cenach towarów i usług konsumpcyjnych.

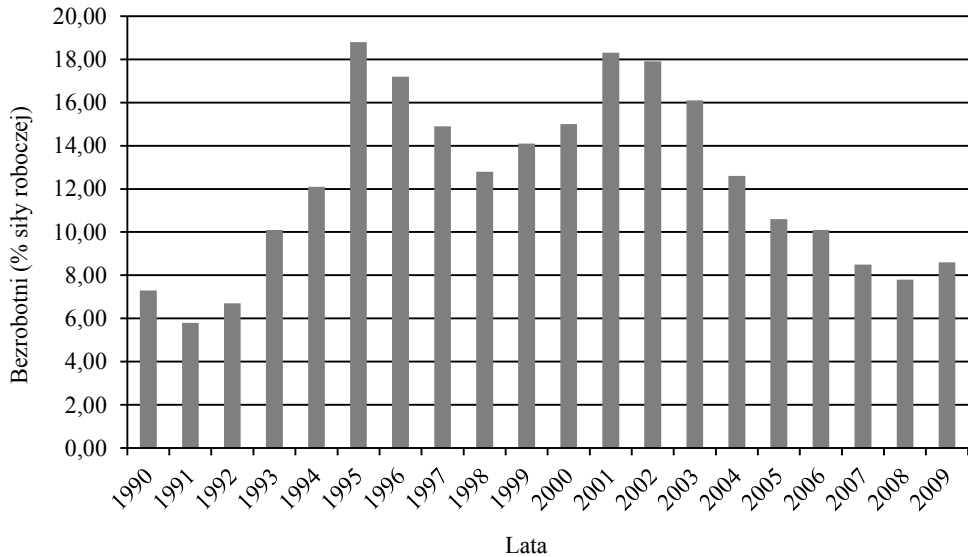

Rys. 2. Poziom inflacji (CPI) w Argentynie w latach 1990-2011 (zmiany %, r/r)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Światowego.

Po okresie hiperinflacji (ponad 2000% w 1990 r.) dopiero w 1992 r., w wyniku reformy monetarnej, zdecydowanie zaczął zmniejszać się spadek wartości pieniądza. Izba walutowa istotnie pomogła zwalczyć problem związany z utratą wartości pieniądza argentyńskiego. W roku 1999 pojawiła się nawet deflacja w Argentynie, spowodowana była jednak przede wszystkim aprecjacją peso względem skokowo dewaluowanego reala brazylijskiego, czyli waluty kraju głównego partnera handlowego. Presja inflacyjna ponownie zaczęła się pojawiać w 2002 r., kiedy to uwolniono

ny został kurs peso i okazało się, że był wcześniej znacznie przewartościowany. Argentyna w zasadzie ma chroniczny problem z utrzymaniem poziomu inflacji w określonych granicach. Peron także nie potrafił poradzić sobie z tą wielkością, promował bowiem wzrost płac, a nawet zlecał dodruk pustego pieniądza.

Rys. 3. Poziom bezrobocia w Argentynie w latach 1990-2011 (% siły roboczej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Światowego.

W ciągu ostatnich dwóch dekad pojawiły się dwie fale bezrobocia w Argentynie. Pierwsza, na początku lat dziewięćdziesiątych, związana była z przeprowadzonymi w tym kraju reformami, opierającymi się na prywatyzacji i liberalizacji handlu, co doprowadziło do wzrostu efektywności funkcjonujących na tym południowoamerykańskim rynku przedsiębiorstw, ale jednocześnie ograniczyło zbędne i zbyt kosztowne zatrudnienie w nich. Druga to efekt obniżenia produkcji na przełomie wieków.

4. Skutki polityki ekonomicznej realizowanej przez Cristinę Fernández de Kirchner

Polityka, jaką realizuje Cristina Fernández de Kirchner, prezydent Argentyny od 2007 r., jest kontynuacją drogi zaproponowanej przez poprzedniego prezydenta, jej męża – Nestora Kirchnera, a przede wszystkim Juana Domingo Perona. Prezydent należy do ugrupowania justycjonalistów, czyli po prostu peronistów. Popiera częściową nacjonalizację gospodarki. Prowadzi zdecydowanie populistyczną politykę.

Wspierają ją masy (obecnie sprawuje urząd już drugą kadencję), nie posiada popleczników wśród rolników, ponieważ, tak jak jej poprzednicy, nie wspomogła tej grupy zawodowej, nie poprawiła jej warunków handlowych, a nawet zwiększyła obciążenia podatkowe.

Główne problemy gospodarcze dzisiejszej Argentyny to presja inflacyjna i niestabilna waluta. Właśnie w wyniku wzrostu inflacji, która utrzymuje się na poziomie zbliżonym do 10%, oraz pojawienia się groźby urzędowej dewaluacji peso rozpoczęła się w 2010 r. masowy odpływ z tego kraju depozytów dolarowych, należących zarówno do gospodarstw domowych, jak i do przedsiębiorstw. W 2011 r. rząd argentyński zmuszony był do wprowadzenia wielu restrykcyjnych regulacji, mających doprowadzić do zahamowania odpływu kapitału, wzmocnienia oficjalnego kursu argentyńskiego peso oraz wzmocnienia dyscypliny fiskalnej. Na przykład firmy wydobywcze wszystkie przychody uzyskane z eksportu w zagranicznej walucie powinny lokować na rachunkach argentyńskich banków. Część rezerw walutowych Banku Centralnego została wykorzystana na obsługę długu zagranicznego.

W 2009 r. wraz ze swoją partią – Frontem na rzecz Zwycięstwa, prezydent Argentyny rozpoczęła wielkie zmiany w kierunku ponownej nacjonalizacji gospodarki argentyńskiej. Przypomina to pierwszą fazę rządów Perona. Zdecydowała o upaństwowieniu funduszy, co miało zapewnić lepszą przyszłość oraz pewność otrzymywania świadczeń przez emerytów w przyszłości. Jej przeciwnicy i obserwatorzy zewnętrzni uznali jednak, że przejęcie owych funduszy ma za zadanie wspomóc walkę z narastającym deficytem budżetowym. Prezydent jest wierna doktrynie peronizmu. Nacjonalizacja ważnych gałęzi gospodarki pozwoli na uzyskanie wyższego dobra, czyli środków finansowych pozwalających na rozbudowanie polityki socjalnej, a przede wszystkim wspieranie industrializacji kraju w następnym etapie. Z kolei kontrolowane i upaństwowione uprzemysłowienie doprowadzi do wzrostu gospodarczego. Będzie ono jednak przejawem wykorzystania nadmiernego interwencjonizmu państwowego, co zdecydowanie nie jest pożądane we współczesnym świecie.

Generalnie po latach ostatniego kryzysu finansowego wzrost gospodarczy w Argentynie, wyrażony w przyrostach procentowych PKB rok do roku, w 2010 wynosił 9,2%, a w 2011 – 8,9%. W 2012 r. już wyhamował do 4,2%, a ekonomiści przewidują, że w 2013 wyniesie 4%. PKB przypadający na jednego mieszkańca Argentyny, który w ostatnich trzech latach wzrósł z 9131 dolarów amerykańskich w 2010 r. (w cenach bieżących) do 11 453 dolarów amerykańskich w 2012, ma zwiększyć się o kolejne 578 dolarów w 2013 r. Inwestycje utrzymują się od 2009 r. na zasadniczo niezmiennym poziomie, oscylującym wokół 25% PKB. Zmniejsza się jednak liczba nowych inwestycji zagranicznych w tym kraju. Prezydent Cristina Fernández de Kirchner w ostatnim okresie prowadzi politykę ograniczenia wielkości eksportu i importu w swoim kraju. Roczne przyrosty eksportu zmalały z 15,9% w 2010 r. do 5,9% w 2011 i skończą się zapewne 3% wzrostem w 2012 r. Import, który jeszcze w 2010 r. zwiększył się aż o 37,6% w stosunku do 2009 r., już w 2011 wzrósł tylko o 19,2%,

żeby w 2012 r. wykazać się zaledwie 5,5% przyrostem⁷. Tak realizowana polityka może świadczyć o prowadzeniu gospodarki w kierunku pewnej autarkiczności.

W 2012 r. rząd argentyński znacjonalizował przedsiębiorstwo paliwowe YPF, które w latach dziewięćdziesiątych zostało w dużej mierze sprywatyzowane, tłumacząc swoją decyzję tym, iż hiszpański właściciel firmy nie dąży do eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu, które odkryto jeszcze w 2011 r. w Patagonii, a Argentyna zmuszona jest przez to do nieekonomicznego importowania coraz większych ilości surowców energetycznych.

Cristina Fernández de Kirchner, jak jej wielki poprzednik Juan Domingo Peron, zwróciła się w pewnym momencie przeciwko Kościołowi katolickiemu, zalegalizowała bowiem związki homoseksualne. Od marca 2013 r. próbuje jednak złagodzić te niekorzystne dla jej wizerunku antagonizmy, ponieważ Argentyńczyk został papieżem – Franciszkiem.

W zasadzie Argentyna obecnie zagrożona jest kolejnym bankructwem, bowiem agencje ratingowe obniżyły oceny tego państwa pod koniec zeszłego roku. Od 2002 r. kraj stał się w zasadzie niewypłacalny, przez co stracił także na długie lata możliwość otrzymania kolejnych pożyczek zewnętrznych, które mogłyby stymulować rozwój. Rząd argentyński zaproponował kilkakrotnie swoim wierzycielom zamianę długu na obligacje państwowe, ale w związku z niewielkim zaufaniem do tego kraju, oferta nie została przyjęta. Obecna prezydent, jak i niegdyś Juan Domingo Peron, czyni wszystko, żeby wspierać swój naród oraz polepszyć jego sytuację społeczną, buduje państwo protekcyjnistyczne, które tak jak w systemie komunistycznym ma za zadanie dbać o własnych członków, ale jednocześnie korzystać z dobrodziejstw kapitalizmu oraz wolnego rynku.

5. Podsumowanie

W kontekście stopniowo przytaczanych wniosków można uznać, że doktryna peronizmu nie jest jednoznacznie złą czy dobrą ideologią, jej realizowanie bowiem przyniosło wiele pozytywnych skutków, jak np.: wzrost zatrudnienia, przyrost produkcji, zindustrializowanie gospodarki; niestety, doprowadziło także do nadmiernych wydatków państwowych, które przy osiągniętych dużo niższych przychodach, przyczyniły się do narastania kryzysów gospodarczych. Doktryna peronizmu może stanowić podstawę rządów w krajach, które ulegają sile populizmu. Jeżeli jej wprowadzaniu będą towarzyszyły przemysłane reformy i większa powściągliwość fiskalna, to możliwe, że mogłaby się okazać dobrą alternatywą dla krwiożerczego kapitalizmu. Sposób prowadzenia polityki gospodarczej w danym kraju nie jest zdeterminowany wyłącznie przez wybranie opcji przynoszącej największe korzyści ekonomiczne, ale przede wszystkim opcji cieszącej się poparciem społeczeństwa i bazującej na poszanowaniu kultury oraz tradycji ludu, którego ma dotyczyć.

---

⁷ *World Economic Outlook*, IMF, April 2012.

Historia gospodarcza Argentyny wyraźnie dowodzi, że rządy Perona na zawsze wpłynęły na funkcjonowanie tego kraju, głównie za sprawą utrzymywania się przy władzy partii peronistowskiej, realizującej założenia stworzone przez twórcę tego ruchu. Niektóre decyzje obecnej argentyńskiej prezydent są właściwie odbiciem polityki prowadzonej niegdyś przez Juana Domingo Perona i jego żonę Evitę. Wskaźniki makroekonomiczne charakteryzujące współczesną Argentynę w syntetyczny sposób pokazują sytuację panującą w tym kraju. Ich dynamika i kierunki zmian są zbieżne z tendencjami czynników gospodarczych, które charakteryzowały państwo argentyńskie w okresie rozkwitu peronizmu (czyli latach 1945-1955).

Prospołeczny model zarządzania krajem niemal zawsze ogranicza dynamikę przyrostu wskaźników *stricto* gospodarczych, jak np. PKB, i taką też tendencję prezentuje peronizm. Nie można utrzymać niskiego bezrobocia i wysokich płac, nie tworząc przy tym presji inflacyjnej, zwłaszcza gdy dysponuje się przy tym słabą walutą (peso). W okresach prosperity gospodarka stopniowo wzrastała w Argentynie, ale wydatki budżetowe także rosły, tworząc deficyt, zamiast wypracowywać nadwyżkę, która częściowo pomogłaby przetrwać czasy kryzysu. Niestety, współczesna Argentyna, bezkrytycznie wybierając peronizm jako podstawową doktrynę kształtującą politykę tego państwa, popełniła te same błędy, co niegdyś sam Peron.

Literatura

- Bankowicz M., *Demokraci i dyktatorzy: przywódcy polityczni współczesnego świata*, Krakowski Instytut Wydawniczy, Kraków 1993.
- Calomiris C.W., Powell A., *Can Emerging Market Bank Regulators Establish Credible Discipline? The case of Argentina, 1992-1999*, NBER Working Paper no. 7715, May 2000.
- Forrin M., Martz J., *Latin-American Political Thought and Ideology*, Chapel Hill, NC 1970.
- Lewczuk A., *Peron Juan Domingo – biografia*, Wyd. ETHOS, Warszawa 2002.
- Lewis P.H., *The Crisis of Argentine Capitalism*, Chapel Hill, NC 1990.
- Marczewska-Rytko M., *Populizm. Teoria i praktyka polityczna*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1995.
- World Economic Outlook*, IMF, April 2012.

THE ECONOMIC CRISIS IN ARGENTINA – LEGACY OF PERONISM

Summary: The article describes the nature of the socio-economic-political doctrine of Peronism. The aim of this paper is to identify the causes of the economic crisis in Argentina in the twenty-first century, due to Peronism policy. Key macroeconomic indicators, such as gross domestic product, inflation, and unemployment were analyzed to characterize the economy of the country in reference to the governance of the current president of Argentina, Cristina Fernandez de Kirchner.

Keywords: Juan Domingo Peron, Peronism, economic crisis in Argentina.